

Polskie wzorce obywatela.

1. Wykonaj polecenia na podstawie tekstu źródłowego.

Pospolite ruszenie podczas zmagañ z wojskami szwedzkimi w 1655 r. pod Ujściem

"Pospolite ruszenie szlachty liczyło jakieś 15 tys. ludzi. [...] Na widok Szwedów łanowi (żołnierze) rzucili się do ucieczki, roznosząc wieść, że nieprzyjaciel przeszedł Noteć. W obozie powstał popłoch i gdy "jedni strachem przejęci ujeżdżali tak tłumnie, że cała noc grzmiało od wozów szkap rumoru, a odważniejsi biegali z chorągwiami po obozie, aby zaradzić złemu - gwardya szwecka przeprawiła się pod Dziembowem, wskutek czego, gdy weszło słońce 25 lipca, pospolite ruszenie znalazło się w matni"

- a. Oceń organizację i wartość bojową pospolitego podczas działań opisanych w tekście.

.....

- b. Porównaj ten opis z niechęcią szlachty do płacenia podatków, która głosiła, że w razie potrzeby sama obroni ojczyznę.

.....

2. Wykonaj polecenia na podstawie tekstu źródłowego.

" Dzisiaj w Europie najpowszechniejsza opinia, najogólniejsza nienawiść istnieje przeciwko rządóm feudalnym, to jest przeciwko udzielności samej szlachty. Widzę w wszystkich krajach narody na trzy części podzielone: na szlachtę, która w swojej ręce trzyma wszystko objęła, na dumniejsze familie [arystokrację] [...], i na lud, który sam tylko skrzywdzony, ale mało oświecony będąc, swojej mocy nie zna, o odebraniu swoich praw nie myśli, lecz gotów wiązać z tym, kto mu więcej pożytku ukaże.

[...] Ja życzyłbym, aby ustawa rządu w Rzeczypospolitej tak powiązała ze sobą lud, szlachtę i tron, aby nigdzie królówie nie mogli się łączyć z ludem przeciwko szlachcie ani szlachta nie miała mocy szkodzenia ludowi, łącząc się z tronem. [...] Władza prawodawcza znajdować się będzie w sejmach złożonych z równej liczby posłów z szlachty i z miast. Pierwszeństwo, szlachetność przynależć będzie szlachcie. Urzędy cywilne i wojskowe podług osobistej zdadności, równie szlachta jako i mieszczanie posiadać mogą. Ta szlachta stanie się pośrednikiem między tronem i ludem. Nie będzie w Polsce trzech nieprzyjaciół, ale jeden naród."

- a. Wymień 4 postulaty Stanisława Staszica i opisz próbę ich realizacji przez reformy Sejmu Czteroletniego.

.....

- b. Przedstaw strukturę społeczną ówczesnej Polski.

.....

- c. Na czym - zdaniem autora tekstu - polegała funkcja szlachty?

.....